

Aleg. 78.

Sprawozdanie

Komisji budżetowej o zamknięciu rachunków funduszków indemnizacyjnych za r. 1885.

Wysoki Sejmie!

C. k. rząd przedłożył Wysokiej Izbie zamknięcie rachunków z dochodów i wydatków wszystkich trzech funduszków indemnizacyjnych: wschodnio-galicyskiego, zachodnio-galicyskiego i krakowskiego za r. 1885, a Wysoki Sejm przekazał to zamknięcie rachunków do roztrząsania komisji budżetowej, która otrzymała je wydrukowane 14 grudnia r. b. Komisya budżetowa ukończywszy tę pracę przedstawia wysokiej Izbie następujące sprawozdanie.

Przyjemnie jest Komisji budżetowej zaznaczyć najprzód z uznaniem, że odpowiednio jej życzeniu wyrażonemu w zeszłorocznem jej sprawozdaniu o zamknięciu rachunków indemnizacyjnych za r. 1884, przedstawione zamknięcie rachunków indemnizacyjnych za r. 1885 obejmuje właściwy rok budżetowy, jaki przyjęto od dawna w zamknięciach rachunków z wydatków i dochodów państwa, to jest obejmuje okres od 1 stycznia do 31 grudnia 1885 r. co do dochodów i wydatków bieżących, a do końca marca 1886 r. co do poboru zaległych dochodów i spłacania zaległych należności z roku 1885, to jest zamknięcie rachunków obejmuje rzeczywiste dochody pobrane i rzeczywiste wydatki uskutecznione na poczet roku 1885 od 1 stycznia 1885 r. do końca marca 1886 r. Przypomnieć należy, że dotychczas zamknięcia rachunków indemnizacyjnych przedstawiane Sejmowi, obejmowały okres, wprawdzie roczny, ale od początku grudnia roku poprzedniego do początku grudnia roku z którego składano rachunki, lub od 1 stycznia do końca grudnia, chociaż według zasad budżetowych pobierano zaległe dochody i wypłacano zaległe należności aż do końca marca roku następnego, a te dochody i wydatki pobierane i czynione na poczet roku poprzedniego, łączono w dotychczasowych zamknięciach rachunków, z dochodami i wydatkami roku z którego składano zamknięcie rachunku. —

Oprócz wielu innych korzyści z reformy powyżej wskazanej, można teraz, gdy zamknięcie rachunków obejmuje cały rok budżetowy, porównywać dokładnie dochód z dodatku indemnizacyjnego do podatków państwowych z dochodem tychże podatków państwowych, bo zamknięcia rachunków jednych i drugich są z jeduakowego okresu czasu; może więc Sejm mieć kontrolę, czy rozpisywanie i pobór tych dodatków indemnizacyjnych odbywa się prawidłowo.

Także teraz dopiero można zestawiać i porównywać właściwie zamknięcia rachunków z budżetem, wynik z preliminarzem, bo oba obejmują jeden i ten sam okres czasu.

Jednak w następstwie tej bardzo pożądanej reformy i przejścia z mniej właściwego okresu czasu (który to okres obejmowały zamknięcia rachunków dotychczasowe a także zamknięcie ostatnie za r. 1884), do właściwego okresu obejmującego cały rok budżetowy, przedstawione teraz wys. Sejmowi zamknięcie rachunków za rok budżetowy 1885 jest i musiało być przechodowe. Albowiem oprócz właściwego a zupełnego zamknięcia rachunków wykazującego rzeczywiste dochody i wydatki w ciągu całego roku budżetowego 1885, to jest dochody pobrane i wydatki uskutechnione od 1 stycznia do końca grudnia 1885 r. na poczet należitości bieżących, zaś od 1 stycznia do końca marca 1886 r. na poczet zaległości z 1885 r., — należało także podać i podano wykaz dochodów i wydatków rzeczywistych pobranych i uskutecznionych na poczet zaległych należitości z r. 1884 od 1 stycznia do końca marca 1885 r. nieobjętych w przedłożonym w r. z. zamknięciu rachunków za rok 1884, gdyż, jak wspomnieliśmy, inny był przyjęty okres w poprzednich zamknięciach rachunków. Ten wykaz dochodów i wydatków należących jeszcze do 1884 r., jest zamieszczony na tablicach podanych na czele rachunków każdego funduszu indemnizacyjnego a przedstawiających cały obrót kasowy w 1885 (patrz str. 2, 3, 4 i 5 rachunków każdego funduszu, kolumna druga: „Lata ubiegłe“). Zaś właściwe i całkowite zamknięcie rachunków za rok budżetowy 1885 i porównanie rzeczywistych dochodów i wydatków za ów rok, z budżetem na ów rok, zamieszczono na oddzielnych tablicach (patrz str. 13 i następne funduszu wschodnio-galicyjskiego, funduszu zachodnio-galicyjskiego i krakowskiego). Zbadaliśmy i zdamy tu najprzód wys. Izbie sprawę z tego dodatkowego wykazu dochodów i wydatków na rok 1884 pobranych i uskutecznionych w 1885 r. do końca marca, a następnie przedkładamy sprawozdanie o zamknięciu rachunków z dochodów i wydatków za rok budżetowy 1885.

Przedewszystkiem nadmienić tu już winniśmy, że tak ów dodatkowy wykaz dochodów i wydatków na rok 1884, jak i zamknięcie rachunków za rok budżetowy 1885, przedstawiają wyniki bardzo korzystne, bo znaczne przewyżki dochodów nad wydatki we wszystkich trzech funduszach indemnizacyjnych. —

Do funduszu indem. *wschodnio-galicyjskiego*, na poczet dochodów roku 1884, wpłynęło ogółem od 1 stycznia do końca marca 1885 r., 721.465 zł. 33 ct. Mianowicie: po 1^{sz} z pozostałej należitości dodatku indemnizacyjnego za r. 1884 wypłacili podatkujący do końca marca 1885 r., 588.773 zł. 20 ct.; po 2^{gie} z zaległych wpłat na kapitały spłacono do końca marca 1885 r. 1.740 zł. 68 ct.; po 3^{cie} z zaległych wpłat na renty, 246 zł.; po 4^{te} zwrócono kosztów podróży 709 zł. 86 ct.; wreszcie po 5^{te} z własnego majątku funduszu wschod. gal. wzięto w styczniu 1885 na poczet dochodów roku 1884, 129.895 zł. 59 ct. (Albowiem dla spłacenia zaliczki danej z skarbu państwa w listopadzie 1884 r. w kwocie 115.473 zł. 23 ct. a wykazanej jako dług w zamknięciu rachunków za 1884, które przedłożono w r. z., oraz dla pokrycia innych wydatków 1884 r., wzięto w styczniu 1885 r. z majątku funduszu indem. wschodnio-galicyjskiego obligacye indemnizacyjne wartości imiennej 150.000 złr. m. k. i sprzedano je za 152.976 zł. 57 ct. w. a.; z sumy tej wzięto w poczet dochodów 1884 r. 129.895 zł. 59 ct. i niemi spłacono skarbowi państwa wyżej wymienioną zaliczkę oraz pokryto inne wydatki, a resztę 23.080 zł. 98 ct. pożyczono funduszowi indem. zachodnio-galicyjskiemu). Przetę ogół dochodów funduszu indem. wschodnio-galicyjskiego pobranych od 1 stycznia do końca marca w 1885 jeszcze na poczet 1884 r. wynosił 721.465 zł. 33 ct., jak wyżej wskazyaliśmy.

Równocześnie od 1 stycznia do końca marca 1885 r. wydatkując jeszcze na poczet roku 1884, wypłacono następujące należitości z owego roku: po 1^{sze} za obligacye indem. wylosowane w 1884 r. a przedłożone do wypłaty przed końcem marca 1885 roku 181.240 zł. 50 ct.; po 2^{gie} za kupony zapadłe w 1884 a przedłożone do wypłaty w trzech pierwszych miesiącach 1885 r. 155.664 zł. 18 ct.; po 3^{cie} spłacono wspomnianą zaliczkę daną w 1884 z skarbu państwa 115.473 zł. 23 ct.; po 4^{te} spłacono resztę kwot wyrównawczych, 1.105 zł. 65 ct. i resztę kosztów zarządu funduszem za 1884 r. 301 zł. 46 ct. — Ogółem wydatki uskutecznione do końca marca 1885 r. na poczet roku 1884, wynosiły 453.809 zł. 88 ct. Ponieważ zaś dodatkowe dochody pobrane do końca marca 1885 r. za rok 1884 wynosiły 721.465 zł. 33 ct., przeto przewyżka dochodów nad wydatki, czyli *pozostałość z rachunków z r. 1884* wynosiła rzeczywiście 267.655 zł. 44 ct. Tę pozostałość z rachunków 1884 użyto na pokrycie wydatków 1886 r. jak to nam tymczasowo przedstawia dołączony wykaz obrotu kasowego aż do końca marca 1886 r., zaś ostatecznie to wykaże zamknięcie rachunków za r. 1886, które przedłoży rząd w roku przyszłym.

Do dochodów za rok 1884 funduszu indem. *zachodnio-galicyjskiego* wpłynęło do końca marca 1885 r. na poczet dochodów 1884: po 1^{sze} z pozostałej należitości dodatku indemnizacyjnego za rok 1884 zapłacili podatkujący 164.605 zł. 21 ct.; po 2^{gie} z wypłat na kapitały 616 zł. 43 ct.; po 3^{cie} z wypłat na renty 147 zł. 81 ct.; po 4^{te} z własnego majątku 50.992 zł. 19 ct. (Mianowicie część obligacyj indemnizacyjnych będących własnością funduszu w imiennej wartości 50.000 złr. m. k. sprzedano w styczniu 1885 r. za 50.992 zł. 19 ct. w. a. dla spłacenia zaliczki danej w 1884 r. z skarbu państwa w sumie 74.073 zł. 17 ct.). Po 5^{te} z funduszu wschodnio-galicyjskiego pożyczono 23.080 zł. 98 ct. dla spłacenia wymienionej zaliczki danej z skarbu państwa.

Nadmienić tu musimy, że te dwie pozycye dochodów, mianowicie: 50.992 zł. 19 ct. wzięte z majątku funduszu i 23.080 zł. 98 ct. pożyczone z funduszu wschod. gal. złączono niewłaściwie w przedłożonym Sejmowi wykazie w jedną pozycyę 74.073 zł. 17. ct. jakoby wzięte z własnego majątku funduszu zachod. galicyj. Przeto ogółem od 1 stycznia do końca marca 1885 r. wpłynęło na poczet dochodów 1884 roku 239.442 zł. 62 ct.

Równocześnie od 1 stycznia do końca marca 1885 wydatkując na poczet 1884 r. wypłacił fundusz indem. zachod. galicyjski następujące należitości z owego roku: Po 1^{sze} za obligacye indemnizacyjne wylosowane w 1884 r. lub dawniej a przedłożone do wypłaty przed końcem marca 1885 r. 88.431 zł.; po 2^{gie} za kupony zapadłe w 1884 przedłożone do wypłaty przed końcem marca w 1885 r., 66.386 zł. 71 ct.; po 3^{cie} spłacono zaliczkę wziętą z skarbu państwa 74.073 zł. 17 ct.; wreszcie po 4^{te} resztę kosztów zarządu funduszem w 1884 r.; 276 zł. 08 ct. Ogółem wydano do końca marca 1885 na poczet wydatków 1884 r. 229.166 zł. 96 ct. Ponieważ zaś wpłynęło do dochodów funduszu zachodnio-galicyjskiego do końca marca 1885 na poczet dochodów 1884 r. 239.442 zł. 62 ct., przeto przewyżka dochodów nad wydatki czyli *pozostałość z rachunków 1884 roku* funduszu zachodnio-galicyjskiego wynosiła rzeczywiście 10.275 zł. 66 ct. i użytą została dla pokrycia wydatków tegoż funduszu w 1886 r., jak to przedstawia nam tymczasowo dołączony wykaz obrotu kasowego do końca marca 1886 r. a wykaże później stanowczo zamknięcie rachunków za r. 1886., które zapewne w przyszłym roku przedłożone będzie.

Do dochodów funduszu indemnizacyjnego *krakowskiego* wpłynęło od 1 stycznia do końca marca 1885 roku na poczet dochodów 1884 roku, 40.826 zł. 76 ct., jedynie w skutek wypłaty przez podatkujących pozostałej należitości dodatku krajowego z 1884 r. W tymże samym okresie czasu od 1 stycznia do końca marca 1885 r. wypłacił fundusz indem. krak. na poczet należitości z 1884 roku, 14.677 zł. 51 ct.; mianowicie za przedłożone do wypłaty obligacye indem. i kupony zapadłe w 1884. Porównawszy te dodatkowe dochody i wydatki

pobrane i uczynione na poczet r. 1884 do marca r. 1885, okazuje się przewyżka dochodów nad wydatki w kwocie 26.149 zł. 25 ct. Ponieważ zaś zamknięcie rachunków za r. 1884, doprowadzone do końca grudnia owego roku, a przedłożone Sejmowi w r. z., wykazało przewyżkę dochodów nad wydatki z końcem grudnia 1884 r. w kwocie 10.347 zł. 94 ct. (patrz sprawozdanie komisji budżetowej st. 12), którą także w złożonym teraz Sejmowi zamknięciu rachunków za r. 1885 wykazano jako zapas z przeszłego roku w gotówce, — przeto ogólna przewyżka dochodów nad wydatki w roku 1884, czyli *pozostałość z rachunków roku 1884* wynosiła w funduszu indemnizacyjnym krakowskim 36.497 zł. 19 ct.

Przedstawiwszy Wys. Sejmowi jakie były ostateczne a korzystne wyniki rachunków z dochodów i wydatków roku 1884 we wszystkich trzech funduszach indemnizacyjnych, przystępujemy do zdania Wys. Izbie sprawy o zamknięciu rachunków z dochodów i wydatków z a r. 1885 każdego z trzech funduszy indemnizacyjnych.

Ogół *wydatków* funduszu indem. *wschodnio-galicyjskiego* obrachowano w budżecie na rok 1885, na sumę 3,673.176 złr.; zaś przedłożone zamknięcie rachunków za rok budżetowy 1885 wykazuje, że wszystkie wydatki rzeczywiste tak w ciągu r. 1885 jak i w pierwszym kwartale 1886 za rok 1885 uczynione wynosiły istotnie ogółem 3,409.903 zł. 65 ct., przeto mniej niż obliczono w budżecie o 263.272 złr. 35 ct. Głównymi powodami, iż wydano rzeczywiście mniej niż obrachowano w budżecie, było po 1^{sz} nie to, że jak zwykle, nie wszystkie obligacje indem. wylosowane w 1885 i nie wszystkie kupony zapadłe w owym roku przedłożono do wypłaty w ciągu całego roku budżetowego 1885, ale było to, że daleko mniej, niż zwykle, przedłożono w owym roku do wypłaty obligacji wylosowanych w dawniejszych latach. Albowiem gdy w roku poprzednim 1884 wydawano nowe arkusze kuponowe do obligacji jeszcze niewylosowanych, wszyscy właściciele obligacji już wylosowanych, dowiedziawszy się o ich wylosowaniu, przedłożyli je wówczas do wypłaty i otrzymali takową. Drugim głównym powodem wyniku, iż ogół wydatków rzeczywistych wynosił mniej niż preliminowano w budżecie, było, że na wniosek rządu preliminowano w budżecie sumę za wielką, bo 60.000 złr. na wydatki nadzwyczajne, a preliminowano na podstawie rzeczywistego wydatku w wyjątkowym roku poprzednim, zaś wydano rzeczywiście tylko 234 złr.

Porównyując szczegółowo wydatki rzeczywiste w 1885 r. z preliminowanymi w budżecie na ów rok, widzimy, iż wydano rzeczywiście mniej niż preliminowano: po 1^{sz} w tytule I. „Koszta zarządu“; albowiem obrachowano ten wydatek na 20.160 zł., zaś wydano rzeczywiście 16.078 zł. 4 ct., z powodu zmniejszenia się czynności indemnizacyjnych. Po 2^g w tytule II. „Spłata obligacji indemnizacyjnych wylosowanych“, gdyż na ten wydatek preliminowano 1,858.500 zł., to jest, jak zwykle, sumę równą wartości wszystkich obligacji indemnizacyjnych, które, odpowiednio planowi losowania, przypadają do wylosowania w 1885 roku; wydano zaś rzeczywiście w tym tytule aż do marca 1886 r. tylko 1,702.627 zł. 50 ct., mniej o 155.872 zł. 50 ct. niż preliminowano, albowiem mniej przedłożono do wypłaty obligacji wylosowanych w dawniejszych latach niż zaległo z obligacji wylosowanych w 1885 r. Po 3^{ci} „na renty dla uprawnionych“, to jest na wypłatę kuponów, preliminowano w budżecie 1,729.004 złr., sumę równą wartości wszystkich kuponów zapasów mających w 1885 roku; wydano zaś rzeczywiście za kupony przedłożone do wypłaty 1,596.919 złr. 44 ct.; mniej o 132.404 zł. 56 ct. niż preliminowano. Jednym z powodów tego mniejszego wydatku jest, iż sam fundusz indem. wschodnio-galicyjski nie przedłożył sobie do wypłaty kuponów zapadłych w 1885 r. za sumę 46.507 złr. od obligacji będących jego własnością, lecz kupony te zniszczył. Po 4^{te} na „wydatki nadzwyczajne rozmaite“ preliminowano w budżecie 60.012 złr., a wydano rzeczywiście tylko 244 zł. 21 ct., mniej o 59.767 zł. 79 ct. niż preliminowano, a to z powodu który już wyżej wskazaliśmy.

Wydano rzeczywiście więcej niż preliminowano tylko w jednym tytule Vtym: „na zakupno obligacyj indemnizacyjnych na własność funduszu“; albowiem nie na ten cel nie zamieszczono w budżecie na r. 1885; gdy zaś w ciągu owego roku miano przewyżkę dochodów nad wydatki, zakupiono obligacyj indem. za 93.693 złr. 86 ct. Jednak pomimo tego znacznego wydatku nieprzewidzianego w budżecie, ogół rzeczywistych wydatków był mniejszy od obrachowanych w budżecie o 258.071 zł. 21 ct., jak to już przedstawiliśmy.

Wszystkie *dochody* rzeczywiste funduszu indemn. wchodnio-galic. w 1885 r., pobierane aż do końca marca 1886 r. wynosiły ogółem sumę 3,631.501 zł. 68 ct. jak to okazuje przedłożone zamknięcie rachunków za r. 1885. Gdy zaś w budżecie na 1885 obrachowano wszystkie dochody na 3,673.176 zł., przeto dochody rzeczywiste były *mniejsze* od preliminowanych tylko o 41,674 zł. 32 ct. Jedynym prawie powodem, iż ogół dochodów rzeczywistych był mniejszy od ogółu dochodów obrachowanych w budżecie było to, iż w budżecie dochodów na 1885 zamieszczono, odpowiednio zasadam budżetowym, sumę 46.507 zł., równą wartości kuponów, które zapasć miały w owym roku od obligacyj indemnizacyjnych będących własnością funduszu wschodnio-galicyskiego, (albowiem w budżecie wydatków zamieszczono całą sumę 1,729.004 zł. równą wartości wszystkich kuponów zapadających w 1885 r. od obligacyj indemnizacyjnych, które to kupony fundusz obowiązany był wypłacić w 1885 r.). Lecz za kupony od własnych obligacyj fundusz sobie nie wypłacił 46.507 zł. i dochodu tego nie miał, lecz kupony te zniszczył i o tyle wydatek swój zmniejszył, jak to już wspomnieliśmy.

Nie będziemy tu szczegółowo porównywać wszystkich pozycji dochodów preliminowanych w budżecie z rzeczywistymi, gdyż, oprócz powyżej wskazanej co do dochodu za kupony, różnice były bardzo małe a przedstawione są i uzasadnione dostatecznie w przedłożonym zamknięciu rachunków. Miło zaś nam wypowiedzieć, iż to zamknięcie rachunków jest wolne od pomyłek i usterek, które komisya budżetowa wytykać musiała w zamknięciach rachunków przedkładanych wys. Sejmowi w roku zeszłym i w latach dawniejszych. Przytoczymy tu tylko z zamknięcia rachunków za rok 1885, jaki rzeczywiście dochód przyniósł funduszowi indem. wschoł. gal. dodatek indem. do podatków i dochód ten porównamy z obrachowanym w budżecie; albowiem wyciągnąć stąd można ważną wskazówkę do układania przyszłych budżetów. Dochód z dodatku indemnizacyjnego pobieranego w 1885 r. we wschodniej części Galicyi w wysokości 31½ ct. od każdego złotego całej należytości podatków bezpośrednich, obrachowano w budżecie na 1885 r. na 2,121.217 zł. 87 ct., obliczywszy dochód z jednego centa dodatku pobieranego z tej części kraju na 67.340 zł. 25 ct. (gdyż przepisana należytość podatków bezpośrednich w tej części kraju wynosiła w 1883 r. 6,734.025 zł.). Rzeczywiście zaś przyniósł dodatek indem. pobierany w powyżej wskazanej wysokości we wschodniej części kraju dla funduszu indem. wschodnio-galicyskiego, 2,117.281 zł. 24 ct., przeto mniej tylko o 3.936 zł. 76 ct. niż obrachowaliśmy w budżecie na 1885 r.

Jeżeli ogół wydatków rzeczywistych funduszu indem. wschodnio-galicyskiego w 1885 r., wynoszący 3,409.903 zł. 65 ct., porównamy z ogółem rzeczywistych dochodów za tenże rok wynoszących 3,631.501 zł. 68 ct., widzimy, że po pokryciu wszystkich wydatków dochodami, pozostała przewyżka dochodów wynosi 221.598 złr. 2 ct. Tę pozostałość z rachunków roku 1885 funduszu wschodnio-galicyskiego wraz z wykazaną na początku tego sprawozdania pozostałością z rachunków roku 1884 w tymże funduszu wschodnio-galicyskim, wynoszącą 267.655 zł. 44 ct., razem 489.253 zł. 46 ct. użyto na pokrycie wydatków tegoż funduszu wschodnio-galicyskiego w pierwszym kwartale 1886 roku, zaczem wpłynęły dochody właściwe tegoż roku, jak to nam przedstawia dołączony do zamknięcia rachunków wykaz obrotu kasowego w pierwszym kwartale 1886 r. a wykaże ostatecznie zamknięcie rachunków za ów rok 1886.

Majątek funduszu indem. wschodnio-galicyskiego wynosił z końcem roku budżetowego 1885, 809.686 zł. 86 ct. w. a. zaś był złożony w własnych obligacjach policzonych tu

w ich imiennej wartości. Gdy zaś majątek ten wynosił z końcem 1884 roku 922.488 zł., przeto zmniejszył się o 112.841 zł. 14 ct. Albowiem w ciągu 1885 roku zaszły następujące zmiany w majątku: W styczniu 1885 r., aby zwrócić zaliczkę daną w roku poprzednim ze skarbu państwa, sprzedano jak to już wskazaliśmy, część zapasu obligacyj indemnizacyjnych będących własnością funduszu, mianowicie sprzedano obligacje, których wartość imienna wynosiła 150 000 złr. m. k.; także w ciągu 1885 r. wylosowano kilkadziesiąt obligacyj będących własnością funduszu wartości imiennej 46.700 złr. m. k.; razem przeto z majątku ubyło obligacyj indemnizacyjnych w imiennej wartości 196.700 złr. m. k. czyli 206.535 zł. w. a. Natomiast zakupiono za część dochodów 1885 roku, w lutym 1886 obligacyj indemnizacyjnych za 93.693 zł. 86 ct. w. a. i te przeniesiono do majątku.

Aktywa czyli stan czynny funduszu indem. wschodnio-galicyskiego wynosiły z końcem roku budżetowego 1885: 2,284.106 zł. 61 ct.; ponieważ zaś z końcem 1884 aktywa wynosiły 2,427.496 zł. 18 ct., przeto zmniejszyły się o 143.389 zł. 57 ct. Powodem tego zmniejszenia aktywów było po 1sze zmniejszenie się majątku będącego własnością funduszu, a po 2gie i głównie iż w poprzednim wykazie aktywów majątku z końcem 1884 roku zapisano znaczną sumę, bo 177.506 zł. jako wartość kuponów zapadłych w dawniejszych latach od obligacyj będących własnością funduszu, a ponieważ zniszczono przeciw te kupony, bo fundusz nie będzie ich sam sobie sponosał, przeto o tę sumę zmniejszyły się tak aktywa jak i pasywa funduszu. Ogół aktywów byłby istotnie mniejszym, gdyby znów nie powiększyło się w ciągu 1885 r. jedno z aktywów, mianowicie zaległość dodatku krajowego u podatkujących, która z końcem 1884 roku wynosiła 1,277.106 zł., zaś z końcem 1885 roku 1,391.598 zł. Obok majątku funduszu, stanowiła ta zaległość dodatku główne aktywum.

Stan bierny czyli pasywa funduszu indem. wschodnio-galicyskiego wynosiły z końcem 1885 roku ogółem 33,488.543 zł. 46 ct.; ponieważ zaś z końcem 1884 ogół pasywów wynosił 35,353.762 zł. 55 ct., przeto zmniejszył się w ciągu 1885 o 1,865.219 zł. 9 ct. Główne pozycje stanu biernego były następujące: 1sze Należność za obligacje indemnizacyjne wschodnio-galicyskie, które pozostały jeszcze do wylosowania i umorzenia w latach od końca 1885 do końca 1898 i należność za obligacje już wylosowane a nie przedłożone jeszcze do wypłaty; obie te należności wynosiły: 32,602.920 zł. Po 2gie należność za kupony zapadłe w poprzednich latach od obligacyj indemnizacyjnych: 756.012 zł. Nadmienić tu należy, iż większa połowa tej pozycji stanu biernego nie jest rzeczywista, bo znaczna część kuponów zapadłych w dawniejszych latach a nieprzedłożonych do wypłaty, uległa przedawnieniu, część zaś kuponów zaginęła. W ogół pasywów funduszu indem. wschodnio-galicyskiego nie wliczyliśmy i wliczać nie możemy sumy 48,048.003 zł. którą policzono do pasywów w zamknięciu rachunków przez rząd przedłożonem; albowiem coroczne uposażenia bezzwrotne, które skarb państwa obowiązany jest wypłacać i wypłaca obu funduszom galicyjskim na mocy patentu cesarskiego z r. 1858 i zasiłki bezzwrotne dawane ze skarbu państwa przed 1858 r., rząd zliczył i z nich sformował pretensję, która co do funduszu wschodnio-galicyskiego wynosiła w 1885 roku 48,048.003 zł., a co do funduszu zachodnio-galicyskiego 34,999.557 zł., razem 83,047.560 zł. Jednak wys. Sejm tego nieuzasadnionego niczem roszczenia skarbu państwa do zwrotu sumy powstałej z bezzwrotnych subwencji i zasiłków, nie uznaje i nigdy nie uzna.

Przechodzimy do zdania sprawy o przedłożonem przez rząd zamknięciu rachunków z dochodów i wydatków funduszu *zachodnio galicyjskiego* za rok 1885.

Wszystkie wydatki tego funduszu uskuteznione za rok 1885 aż do końca marca 1886 r., wynosiły rzeczywiście ogółem 1,978.340 zł. według przedłożonego zamknięcia rachunków; ponieważ zaś w budżecie na rok 1885 ogół wydatków obrachowano na 2,086.968 zł.; przeto wydano istotnie mniej niż preliminowano o 108.627 zł. 50 ct.

Mianowicie wydano rzeczywiście mniej niż preliminowano w budżecie o 2.155 zł. 86 ct. na zarząd funduszu. Powtóre na spłatę obligacyj wylosowanych preliminowano, odpowiednio planowi losowania, 1,035.300 zł., zaś wydano istotnie 937.860 zł., mniej o 97.440 zł.; albowiem więcej nie przedłożono do wypłaty z obligacyj wylosowanych w 1885 r., niż przedłożono do wypłaty z obligacyj wylosowanych w latach dawniejszych. Po 3cie na wypłatę kuponów preliminowano 1,011.514 zł., zaś wydano rzeczywiście 953.640 zł. 74 ct., mniej o 57.873 zł. 26 ct., bo ilość kuponów przedłożonych do wypłaty w 1885 roku tak z pomiędzy zapadłych w dwóch poprzednich latach jak i z pomiędzy zapadłych w 1885 była mniejszą od ogólnej ilości kuponów zapadłych w 1885 r., według której oznaczono wydatek w budżecie; między innymi sam fundusz indem. zach. gal. nie przedłożył sobie do wypłaty kuponów zapadłych od własnych obligacyj w kwocie 26.380 zł., lecz je zniszczył. Po 4te na wydatki nadzwyczajne preliminowano, na wniosek rządu, 26.006 zł., zaś wydano tylko 16 zł., mniej o 25.990 zł., a to z powodu, iż wydatek ten preliminowano na podstawie rzeczywistego wydatku z poprzednich lat, które były pod tym względem wyjątkowe. Wreszcie po 5te, na zaliczki zwracane w następnych latach preliminowano 2.870 zł., a w zamknięciu rachunków zapisano istotny wydatek w kwocie 411 zł. 07 ct., mniej o 2.458 zł. 93 ct., gdyż w zamknięciu rachunków wydatek na zaliczki zwrotne po 1885 roku skompensowano z dochodem ze zwrotu zaliczek danych w latach poprzednich według formy przyjętej wyjątkowo w rządowych zamknięciach rachunków, co jednak nie odpowiada zasadzie przyjętej przy układaniu budżetów indemnizacyjnych i krajowych. Dla tego komisya wyraża życzenie aby w przyszłych zamknięciach rachunków zapisywano cały wydatek dany na zaliczki, o ile zwrócone być mają w latach przyszłych, i cały dochód z zaliczek danych w latach przeszłych. Wydano rzeczywiście więcej o 77.290 zł. 54 ct. na zakup obligacyj na własność funduszu, czego nie preliminowano, bo przy układaniu budżetu nieprzewidywano że będzie można przewyżkę dochodów na ten cel użyć. Jednak pomimo tego nieprzewidzianego wydatku i użycia 77.290 zł. 54 ct. na zakup obligacyj, wydatki rzeczywiste były mniejsze od obrachowanych w budżecie o 106.168 zł. 57 ct.

Wszystkie dochody pobrane za rok 1885 aż do końca marca 1886 r. wynosiły rzeczywiście ogółem 2,065.023 zł. 09 ct.; ponieważ zaś obrachowano w budżecie na 1885 ogół dochodów na 2,086.968 zł., przeto pobrano rzeczywiście w dochodach mniej o 21.944 zł. 91 ct. niż preliminowano. Spowodowaniem to było jedynie przez działanie uzasadnione, że kuponów od obligacyj będących własnością funduszu, zapadłych w 1885 roku za sumę 26.380 zł., nie zrealizowano, ale je zniszczono, wskutek czego znikła ta pozycja dochodów, lecz zmniejszono także o tę samą kwotę wydatki, jak to już przedstawiliśmy roztrząsając zamknięcie rachunków funduszu indem. wschodnio-galicyjskiego. Wprawdzie także miano z odsetek za zwłokę i z innych dochodów mniej o 7.459 zł. 22 ct. niż w budżecie obrachowano, zaś z wpłat na kapitały i na renty mniej o 442 zł. 78 ct.; jednak znów za wylosowane własne obligacje otrzymano 28.927 zł. 50 ct. przeto więcej o 16.798 zł. 50 ct., gdyż w budżecie na 1885 r. dochód za wylosowane lub sprzedane obligacje własne, preliminowano tylko w kwocie 12.129 zł. Dochód z dodatku indemnizacyjnego do podatków pobierany w zachodniej części Galicyi w wysokości 31 1/2 centa do każdego złotego całej należności podatków bezpośrednich, obliczono w budżecie na r. 1885 na 858.414 zł. 38 ct., licząc że jeden cent dodatku indem. z tej zachodniej części kraju przyniesie dochodu 27.251 zł. 25 ct.; zaś zamknięcie rachunków okazuje, że dodatek indemnizacyjny pobierany w wysokości wspomnianej, przyniósł rzeczywiście z zachodniej części kraju dla funduszu zachodnio-galicyjskiego 845.484 zł. 10 ct., przeto mniej tylko o 2.929 zł. 89 ct. a przyniósł mniej z powodu, że więcej zaległo z bieżącej za 1885 r. należności dodatku indemnizacyjnego niż ściągnięto w ciągu tegoż roku zaległości z lat poprzednich; albowiem ogólna zaległość dodatku indemnizacyjnego w zachodniej części kraju wynosiła z końcem 1884 roku 323.212 zł. 99 ct. a z końcem 1885 r. 348.102 zł. 90 ct.

Porównawszy ogół rzeczywistych wydatków za 1885 r. wynoszący 1,978.340 zł. 49 ct., z ogółem rzeczywistych dochodów, które uczyniły sumę 2,065.023 zł. 9 ct., widzimy, iż nie tylko dochodami pokryto wszystkie wydatki, ale pozostała przewyżka dochodów 86.682 zł. 60 ct.. Jeżeli do tej przewyżki dochodów czyli *pozostałości z roku 1885* dodamy wykazaną wyżej pozostałość z rachunków z r. 1884 funduszu zach. gal. w kwocie 10.275 zł. 66 ct., okazuje się, że fundusz indemnizacyjny zachodnio galicyjski miał z tych dwóch lat 1884 i 1885, łączną pozostałość 96.958 zł. 26 ct., którą użyto na pokrycie wydatków tegoż funduszu w pierwszym kwartale 1886 roku, zaczem wpłynęły dochody należne w tym roku 1886, jak to okazuje wykaz obrotu kasowego w tym pierwszym kwartale r. z.

Majątek funduszu indem. zachodnio galicyjskiego wynosił ostatniego grudnia 1884 roku 508.545 zł. 99 ct. jak to wykazało zamknięcie za rok 1884 rachunków doprowadzone do końca grudnia. Lecz ponieważ w styczniu 1885 dla pokrycia zaliczki danej z skarbu państwa w sumie 74.073 zł. 17 ct. sprzedano z obligacyj będących własnością funduszu część w imiennej wartości 50.000 złr. m. k., zaś wylosowane w 1885 roku własne obligacye i zrealizowane wynosiły w imiennej wartości 27.550 złr. m. k. (otrzymano za nie jak widzieliśmy 28.927 zł. 50 ct. w a.), przeto zapas obligacyj będących własnością funduszu zmniejszył się w ciągu roku 1885 o 77.550 złr. m. k. czyli 81.427 zł. 50 ct. w. a. Ponieważ jednak przykupiono znów później w lutym 1886 obligacyj indemnizacyjnych za 77.290 zł. 54 ct. w. a.; przeto z końcem roku 1885 majątek funduszu zachodnio galicyjskiego wynosił 504.409 zł. 3 ct., mianowicie 41 zł. 49 ct. w książeczce kasy oszczędności a resztę w obligacyach.

Aktywa funduszu indemnizacyjnego zachodnio galicyjskiego wynosiły z końcem 1885 roku 894.351 zł. 88 ct., gdy zaś z końcem 1884 roku ogół aktywów wynosił 965.463 zł. 11 ct., przeto ogół aktywów zmniejszył się o 71.111 zł. 23 ct., a zmniejszył się z powodu wskazanego już wyżej, gdy mówiliśmy o aktywach funduszu indemnizacyjnego wschodnio galicyjskiego. Głównymi aktywami był wyżej przedstawiony majątek funduszu i zaległość dodatku indemnizacyjnego wynosząca 348.102 zł. 90 ct.

Stan bierny czyli pasywa funduszu indem. zachodnio galicyjskiego wynosiły z końcem 1885 roku 19,620.505 zł. 35 ct., ponieważ zaś z końcem 1884 wynosiły 20,619.791 zł. 66 ct., przeto zmniejszyły się o 999.286 zł. 31 ct. Głównem z istotnych pasywów była należność za obligacye indemnizacyjne zachodnio galicyjskie pozostające jeszcze do wylosowania i spłaty od końca 1885 do roku 1898 i należność za wylosowane a nie przedłożone jeszcze do wypłaty; obie łącznie wynosiły 19,136.985 zł. Drugą znaczną pozycją stanu biernego była należność za kupony zapadłe a nieprzedłożone jeszcze do wypłaty, wynosząca imiennie 398.014 zł.; nadmienić należy, że większa część tych kuponów jest już przedawniona a część zaginęła, przeto większa połowa z tych kuponów nie będzie wcale płatną. Komisya budżetowa przypomina żądanie, aby utrzymywano odtąd spisy kuponów wypłaconych z każdego roku, a po sześć latach będzie można oznaczyć ściśle wartość powyższej pozycji biernej.

W poczet pasywów nie wliczyliśmy wcale zamieszczonej w rządowym zamknięciu rachunków sumy 34,999.557 zł. 54 ct. powstałej z zsumowania uposażeń, które skarb państwa wypłacał corocznie funduszowi zachodnio galicyjskiemu od 1858 roku, i z zsumowania zasiłków dawanych przed 1858 rokiem, gdyż te uposażenia i zasiłki obowiązany był skarb państwa dawać bezzwrotnie a roszczenia do ich zwrotu wys. Sejm nie uznaje i uznać nie może.

Przystępujemy wreszcie do zdania sprawy o zamknięciu rachunków z wydatków i dochodów w 1885 roku funduszu indemnizacyjnego *krakowskiego*, który nie pobiera żadnego zasiłku z skarbu państwa.

Ogół rzeczywistych wydatków funduszu tego za rok 1885, uskutecznionych do marca 1886 r., wynosił istotnie 170.062 zł. 41 ct., ponieważ zaś w budżecie na ów rok obrachowano wszystkie wydatki na 190.030 zł., przeto wydano istotnie mniej o 19.967 zł. 59 ct. Mianowicie na spłatę obligacyj preliminowano, odpowiednio planowi losowania, 108.150 zł., wydano zaś rzeczywiście 96.495 zł., mniej o 11.655 zł. Na wypłatę za kupony preliminowano 78.568 zł., sumę równą wartości kuponów zapasę mających w 1885 r., zaś wydano rzeczywiście 72.970 zł. 1 ct., mniej o 5.597 zł. 99 ct. Na nieprzewidziane wydatki preliminowano 2.500 zł., a nic nie wydano. Na koszt zarządu preliminowano 782 zł., wydano 597 zł. 40 ct., mniej o 184 zł. 60 ct. Powody mniejszego rzeczywistego wydatku w tych czterech pozycjach przedstawiliśmy zdając sprawę z zamknięcia rachunków z dwóch poprzednich funduszków.

Wszystkie dochody funduszu indem. krakowskiego za rok 1885, pobierane do końca marca 1886 r., wynosiły ogółem rzeczywiście 208.695 zł. 44 ct.; ponieważ zaś ogół dochodów obrachowano w budżecie na 1885 r. na 194.866 zł., przeto dochody istotnie były większe o 13.829 zł. 44 ct. Głównym a prawie jedynym powodem, iż ogół dochodów rzeczywistych był większy od obrachowanych w budżecie było to, iż dochód z dodatku indemnizacyjnego pobieranego w Krakowskim w 1885 roku w wysokości 22 centów do każdego złotego całej należyci podatków bezpośrednich, obrachowano w budżecie na 190.797 zł. obliczając dochód z jednego centa dodatku na 8.672 zł. 59 ct.; a dodatek pobierany w takiej wysokości, przyniósł istotnie dochodu 206.254 zł. 51 ct., przeto więcej o 15.457 zł. 51 ct. Wskutek tego, chociaż nawet kuponów od własnych obligacyj nie zrealizowano lecz je zniszczono, i dochód z odsetek za zwłokę, obrachowany w budżecie na 1.073 zł., przyniósł tylko 375 zł. 59 ct., ogół dochodów rzeczywistych był większy o kwotę wyżej wskazaną.

Ponieważ fundusz indem. krakowski miał w 1885 roku rzeczywiście dochodu ogółem 208.695 zł. 44 ct., wydał zaś w owym roku ogółem 170.062 zł. 41 ct., przeto nie tylko pokrył wszystkie wydatki swoimi dochodami, ale pozostała przewyżka dochodów nad wydatki czyli pozostałość z rachunków z roku 1885 w kwocie 38.633 zł. 03 ct. Ponieważ zaś wykazaliśmy wyżej, że przewyżka dochodów czyli pozostałość z rachunków z roku 1884 wynosiła 36.497 zł. 19 ct., przeto razem te pozostałości z rachunków 1884 i 1885 roku wynosiły w funduszu krakowskim 75.130 zł. 22 ct., a chociaż część tej sumy, mianowicie 25.552 zł. 29 ct. użył fundusz na pokrycie wydatków w pierwszym kwartale 1886 roku zanim wpływały dochody właściwe na ów rok, jednak jeszcze z końcem marca 1886 roku pozostał zapas kasowy w sumie 49.577 zł. 93 ct., którego część obrócono później na zakup obligacyj na własność funduszu.

Majątek funduszu indem. krakowskiego złożony był w obligacjach indemnizacyjnych własnych, których imienna wartość wynosiła z końcem 1885 roku 54.990 zł. m. k. czyli 57.739 zł. 50 ct. w. a.; albowiem jeszcze wówczas części wyżej wspomnianego zapasu kasowego nieprzeniesiono do majątku i za tę część zapasu niezakupiono jeszcze obligacyj indemnizacyjnych na własność funduszu. Gdy zaś z końcem roku 1884 te obligacje będące własnością funduszu wynosiły 55.190 zł. m. k. czyli 57.549 zł. 70 ct. w. a., przeto majątek zmniejszył się o 210 zł. z powodu, że w ciągu 1885 wylosowano z pomiędzy obligacyj będących własnością funduszu jedną na 200 zł. m. k., i zrealizowaną jej wartość wliczono w dochody roku 1885.

Aktywa funduszu indem. krakowskiego wynosiły z końcem roku 1885, wraz z zapasem w gotówce, 199.615 zł. 74 ct., ponieważ zaś aktywa te z końcem 1884 wynosiły 151.260 zł. 48 ct. przeto wzrosły o 48.355 zł. 26 ct. Oprócz majątku funduszu, główne aktywum stanowiła zaległość dodatku indemnizacyjnego u podatkujących w sumie 81.697 zł. 53 ct.

Stan bierny funduszu indem. krak. wynosił z końcem 1885 r. 1,583.977 zł. 15 ct., gdy zaś z końcem 1884 wynosił 1,683.102 zł. 04 ct., przeto zmniejszył się o 99.124 zł. 89. Główną pozycją istotną stanu biernego stanowiła należyci za obligacje indem. krakowskie przypadające do losowania i spłaty od końca 1885 do końca 1898 oraz za obligacje już wylosowane

wane lecz dotąd nie przedłożone do wypłaty wynoszące 1,452.853 zł. 50 ct. Drugą pozycją stanu biernego stanowiła należność za kupony zapadłe a nie przedłożone do wypłaty, która zapisana jest w sumie 131.054 zł. 64 ct., lecz należność ta jest w większej części fikcyjna, z powodów wyżej wykazanych.

Przedłożone przez rząd zamknięcie rachunków wszystkich trzech funduszków indemnizacyjnych za rok 1885 roztrąszone przez nas powyżej, wykazało, iż dodatek indemnizacyjny pobierany tak w wschodniej jak zachodniej części Galicyi w wysokości 31 $\frac{1}{2}$ centa, przyniósł rzeczywiście dochodu funduszowi indem. wschodnio-galicyjskiemu 2,117.281 zł. 24 ct., funduszowi zachodnio-galicyjskiemu 855.484 zł. 10 ct. tak na rachunek zaległej jak bieżącej za 1885 rok należności (z której to jednak bieżącej należności więcej zaległo niż ściągnięto zaległości), przeto razem w obu częściach Galicyi dodatek indemnizacyjny przyniósł rzeczywiście dochodu 2,972.765 zł. 34 ct. Ponieważ zaś dodatek indemnizacyjny pobierany w Krakowskiem w wysokości 22 centów, przyniósł rzeczywiście dochodu 206.254 zł. 51 ct., przeto ogólny dochód z dodatku indemnizacyjnego z całej Galicyi i Krakowskiego dla wszystkich trzech funduszków indemnizacyjnych wynosił 3,179.019 zł. 85 ct. Zważywszy że dodatek indemnizacyjny pobierany w 1885 roku w całej Galicyi bez Krakowskiego w wysokości 31 $\frac{1}{2}$ centów do każdego złotego całej należności podatków bezpośrednich, przyniósł 2,972.765 zł. 34 ct., przeto jeden cent dodatku indemnizacyjnego przyniósł z całej Galicyi bez Krakowskiego, rzeczywiście dochodu w 1885 roku 94.373 zł. 50 ct. Zważywszy zaś, że w Krakowskiem pobierany dodatek indemnizacyjny w wysokości 22 centów do każdego złotego całej należności podatków bezpośrednich, przyniósł dochodu 206.254 zł. 51 ct., przeto jeden cent dodatku indem. przyniósł z Krakowskiego rzeczywiście dochodu w 1885 r. 9.375 zł. 20 ct. Zatem jeden cent dodatku indemnizacyjnego do każdego złotego całej należności podatków bezpośrednich, przyniósł rzeczywiście z całej Galicyi i Krakowskiego w 1885 roku 103.748 zł. 70 ct.

Przedłożyliśmy więc Wysokiemu Sejmowi szczegółowe sprawozdanie z zamknięcia rachunków za r. 1885 wszystkich trzech funduszków indemnizacyjnych, którymi dotychczas zarządza c. k. rząd, i z ich stanu z końcem roku wspomnianego. Jednak zważywszy, że Wysoki Sejm nie załatwiał i nie załatwia stanowczo zamknięcia rachunków funduszków indemnizacyjnych z powodu, iż te zamknięcia rachunkowe przedstawia rząd Wysokiemu Sejmowi od 1871 r., zaś poprzednich zamknięć rachunków nie przedłożono Wysokiej Izbie i Sejm ich nie roztrząsał, przeto zamknięć rachunkowych teraz przedstawionych nie można ani należycie zbadać, ani stanowczo załatwić.

Zważywszy powtórę, że Wysoki Sejm niezapuszczał się dotychczas w stanowcze rozpoznanie rachunków i w ich załatwienie z tego także powodu, iż skarb państwa rości sobie z tych rachunków pretensye do kraju, których Sejm nigdy nie uznał i uznać nie może, — pozostaje Komisya budżetowa na temże samem stanowisku w obec zamknięcia rachunków za r. 1885 i wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm wstrzymuje się od stanowczego załatwienia przedłożonego mu zamknięcia rachunków funduszków indemnizacyjnych Galicyi wschodniej, Galicyi zachodniej i W. Ks. Krakowskiego za r. 1885, a przyjmuje tylko je do wiadomości z zastrzeżeniami uchwalonemi na poprzednich sesjach sejmowych.

We Lwowie 20 grudnia 1886.

Przewodniczący:
Smarzewski.

Sprawozdawca:
Leon Chrzanowski.